

FEMINISATION OF ROMANIAN MIGRATION. STUDY ON THE MIGRATION ON HUNEDOARA COUNTY

Tiberiu Crisogen Dîscă, Assist., PhD, "Vasile Goldiș" University of the West, Arad

Abstract: In Hunedoara County, according to the information we have from DGASPC, information valid at the end of the second trimester in 2013, the situation is diferent from surveys and census and even from the situation submitted by Hunedoara County School Inspectorate. Although schools dont have in particular the mission to monitorise this type of cases, the involvement of educators, teachers, head teachers, psychologists and counselors lead to a better tracking of the phenomenon, hence the difference between authorities reports and the obtained datas from schools. Should be considered that not even the appraisal obtained by the School Inspectorate is not complete since at this level only the school age children are monitorised and just one part of the preschoolers enrolled in schools. All these shows, if this was still needed, the ambiguity of the summary situation, a lack of knowing the reality of the phenomenon and more then this, a lack of mesures and concern for these children.

The general datas, both the official statistics and also in interested organisation, shows an important trend of feminization of romanian migration. Though sure datas are difficult to be distinguished, authorised institutions doing their duty in an unthinkable bad way for an european citisan, still we can detach few conclusions:

- *The number of the children with a parent living abroad is extremely height.*
- *The migration started to feminise after 2005. Starting with this year, in all statistics, the number of woman exceeds the number of man for both chapters- persons establishes abroad and persons who left Romania for more than one year.*
- *the difficulty of having sure statistics regarding the increas of the feminine migration is in close connection with the authorities apathy facing this phenomenon.*

Keywords: feminization, migration, authorities, children, parents.

Introducere

Multă vreme, teoriile clasice ale migrației internaționale nu s-au concentrat asupra relațiilor de gen. Femeile au fost implicit considerate dependente de bărbați în procesele de migrație, în timp ce ierarhiile socioeconomice și simbolice transformate de migrații erau privite ca procese anonime situate la nivel comunitar. Relațiile de putere concretizate în dinamica de gen nu au primit atenția pe care ar fi meritat-o. Absența relațiilor de gen s-a reflectat la toate nivelurile de analiză a migrației. Cu toate că indivizii, familiile, gospodăriile și rețelele sociale au fost actori centrali în teoriile migrației, rolul lor a fost punctat la nivelul luării deciziei de migrație, și mai puțin în explicarea proceselor de schimbare sau menținere a anumitor structuri socioeconomice. Cu alte cuvinte, deși migrația era începută de indivizi, rezultatele și urmările ei erau reflectate mai degrabă la nivel colectiv. Acest gen de abordare simplificată a proceselor de migrație a făcut ca femeile să nu conteze foarte mult. Principalul motiv pentru care femeile ajungeau sa migreze, dacă acest aspect ajungea sa fie discutat, erau familiile acestora.

Un procent tot mai mare de femei migrează pe cont propriu, fără a urma soțul, sau familia. Acest procent a crescut de la 46,7 procente în 1960 la 49,6 procente in 2005, potrivit statisticilor ONU.

Cu toate că migrația unuia dintre soți în străinătate prilejuiește inversarea rolurilor între parteneri și o redistribuție a sarcinilor în gospodărie, sunt voci care spun că nu se poate vorbi despre o schimbare permanentă a rolurilor și atribuțiilor tradiționale de gen. Este vorba, mai degrabă despre crearea unei dispoziții către flexibilizare și negociere la nivel de cuplu.

În schimb, existența copiilor influențează caracterul migrației pentru muncă în străinătate. Prezența acestora din urmă acționează într-un dublu sens. Într-o primă fază, constituie un factor motivant substanțial în sensul migrării. În același timp, copiii reprezintă principalul argument pentru revenirea în țară și pentru optarea pentru o migrație de tip sezonier, pe termen scurt, mai degrabă decât pentru o migrație pe perioade extinse. Astfel, multe dintre femeile ai căror copii rămân în țară preferă să lucreze pe perioada verii, timp în care reușesc să acumuleze venituri suficiente pentru a asigura subzistența familiei pentru întregul an. Vârsta descendenților joacă un rol important în acest sens, situația descrisă mai sus fiind valabilă în special în cazul familiilor cu copii mici.

Migrația femeilor cu familie este de tip transnațional. Contactul cu familia este păstrat prin intermediul telefonului, internetului, prin remitențe lunare/periodice și prin vizite și perioade prelungite petrecute în România. În cazul migrației temporare, femeile nu efectuează vizite în țară. Multe dintre femei pleacă mai mulți ani la rând, ceea ce indică, pe lângă lipsa unor perspective de îmbunătățire a situației în țară în cazul întreruperii experienței de migrație, anumite relații sociale cu locul de destinație, și un anumit nivel de mulțumire cu aranjamentul de ocupare. Altele însă se declară nemulțumite de condițiile oferite de angajatori sau de nerespectarea contractelor.

Un anumit paradox este semnalat în studiile privind migrarea acestor femei pentru a prelua slujbe în domeniul îngrijirii copilului, abandonând sarcina de îngrijire a copiilor proprii în țara de origine, conceptualizat de Hochschild sub numele de *care drain* (Hochschild, 2008). Astfel, fenomenul copiilor rămași acasă trebuie privit în contextul mai larg al situației și strategiilor familiei transnaționale, ca și al politicilor de migrare din țările de primire.

Este necesar să fie tratate în mod diferențiat cazurile în care sunt plecați ambii părinți sau este plecată doar mama, aceste cazuri fiind cele mai vulnerabile. Conform estimărilor fundației SOROS, 34% (prin extrapolare, la nivelul țării, aproximativ 12.000) din copiii cu ambii părinți plecați în străinătate trăiesc în grija altor persoane cel puțin doi ani, iar 54% (respectiv 19.000) de mai puțin de un an (Toth, Toth, Voicu și Ștefănescu, 2007). Cei mai mulți din acești copii rămân în grija familiei extinse, în special a bunicilor (UNICEF România, 2008), dar este de remarcat că și în cazul plecării mamei, doar 54% din copii rămân în grija tatălui, copiii rămânând în grija bunicilor sau a altor rude și prieteni (Toth, Voicu și Ștefănescu, 2007).

Privind istoric, chiar dacă fenomenul migrației românești s-a schimbat radical după 1989, există un punct comun care a rămas constant: mirajul occidentului. Studiile privind migrația sesizează că, nu întotdeauna, migrează „muritorii de foame”, oamenii care nu mai au nicio șansă în zona geografică românească în care trăiesc. Amploarea migrației nu are doar cauze economice, ci și de mentalitate.

Statistici cu puține date certe

Numărul mare de emigranți a început să fie o preocupare în dezbaterile publice, dar ceea ce nu se discută este *un proces aparte și un concept aparte* : feminizarea emigrației. Acest aspect se constată prin aceea că în structura pe sexe, soldul negativ al femeilor emigrate este mai mare.

Din 2005, numărul femeilor îl depășește constant pe al bărbaților în ceea ce privește cetățenii români care și-au stabilit domiciliul în străinătate.

număr persoane / number of persons							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Total	10938	14197	8830	8739	10211	7906	Total
Masculin	4110	5341	3088	3069	3768	2917	Male
Feminin	6828	8856	5742	5670	6443	4989	Female
Pe grupe de vârstă / By age group							
Sub 18 ani	765	963	1003	1214	1316	1062	Under 18 years
18-25 ani	1408	1726	1062	1107	1270	1074	18-25 years
26-40 ani	6359	8198	4979	4722	5351	3955	26-40 years
41-50 ani	1355	1782	982	974	1393	1156	41-50 years
51-60 ani	545	839	460	445	522	406	51-60 years
61 ani și peste	506	689	344	277	359	253	61 years and over

Oficial, conform datelor recensământului din 2012, peste 727,5 mii de români sunt stabiliți în afara graniței. Datele statistice arată că Italia, Spania, Germania, Franța și Marea Britanie sunt țările unde au ales să plece cei mai mulți români.

Astfel, din numărul total de 727.540 de români care erau plecați în 2011, atunci când s-a făcut recensământul, 341.296 de conaționali erau plecați în Italia, 171.163 de români erau plecați în Spania, 33.089 erau plecați în Germania, 23.205 de conaționali erau plecați în Franța, iar 40.378 de români erau plecați în Marea Britanie și în Irlanda de Nord, arată datele recensământului publicate de Institutul Național de Statistică.

Datele recensământului mai arată că românii au mai emigrat și în țări precum Grecia - 15.851, Statele Unite ale Americii - 13.941, Belgia - 11.611, Ungaria - 10.291, Austria - 9.075, Cipru - 8.311, Portugalia - 7.651, Irlanda - 6.848, Canada - 5.494, Danemarca - 3.244, Olanda - 3.233, Elveția - 2.463, Suedia - 2.460, Norvegia - 1.933 și Republica Cehă - 1.722.

Din păcate, datele oficiale publicate în România referitoare la situația migranților sunt neactualizate și subestimează mult situația reală, deoarece sunt numărați numai cei înregistrați că au emigrat cu domiciliul în străinătate. Astfel, conform ultimului Anuar Statistic al României (2008), numărul emigranților (cetățenilor români care și-au stabilit domiciliul în străinătate) este de 8.830 în 2007, iar din anul 2002 până în 2007 numărul acestora este de 65.874 de persoane, ceea ce înseamnă doar cca. 10.000 de emigranți definitiv anual.

Dacă analizăm situația numai în Italia, peste 820.000 de români sunt înregistrați oficial în această țară, aceștia reprezentând cea mai mare comunitate de străini din această țară, 20 la sută din numărul total al imigranților, conform datelor recensământului din anul 2011, publicate de Institutul pentru statistici (ISTAT).

Comparativ cu recensământul precedent, efectuat în 2001, numărul românilor a crescut de la 74.885 la 823.100.

Românii reprezintă 20 la sută din totalul străinilor care trăiesc în Italia, fiind cea mai mare comunitate de imigranți. Conform datelor oferite de ISTAT, pe locurile următoare, ca număr de persoane, se clasează imigranții albanezi, marocani și chinezi.

Numărul imigranților moldoveni prezenți în Italia a crescut de la circa 4.000, în 2001, la peste 130.000, în 2011. O creștere semnificativă o reprezintă și numărul imigranților ucraineni, de la 8.647, în 2001, la peste 180.000, în 2011.

Conform DPC, la finalul primului trimestru al anului 2013, în România sunt 82.073 de copii ai caror părinți muncesc în străinătate. Dintre aceștia 23.312 de copii au ambii părinți plecați, ei fiind lăsați în grija rudelor sau în unele cazuri mai severe, chiar în grija asistentilor maternali. Conform estimărilor ONG-urilor numărul copiilor este în jur de 300.000.

Cât privește situația în Județul Hunedoara, conform datelor obținute de la DGASPC, date valabile la sfârșitul trimestrului II 2013, situația se prezintă diferit față de sondaje sau recensământ și chiar față de situația prezentată de Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara. Deși unitățile de învățământ nu au sarcina expresă de a monitoriza cazurile de acest tip, implicarea educatorilor, învățătorilor, dirigiților, psihologilor și consilierilor conduce la urmărirea mai responsabilă a fenomenului, de unde și diferența foarte mare între raportările autorității și datele obținute de la școli. Trebuie avut însă în vedere că nici estimarea realizată de Inspectoratul Școlar nu este completă, întrucât la acest nivel sunt monitorizați doar copiii de vârstă școlară și o parte din preșcolarii cuprinși în unitățile de învățământ.

Astfel, în 2010, în Hunedoara erau 2860 copii cu părinții plecați la muncă în străinătate (1761 cu un părinte plecat, 649 cu ambii părinți plecați, 450 cu părinte unic plecat), în datele obținute de la ISJ Hunedoara erau 1286. În 2011, conform DGASPC erau 2526 copii cu părinții plecați – (1587 copii cu un singur părinte plecat, 525 copii cu ambii părinți plecați, 414 copii cu unic părinte plecat). În datele de la Inspectoratul Școlar erau 1323. În 2012, erau 2266 copii cu părinții plecați la muncă în străinătate – (1367 copii cu un singur părinte plecat, 525 copii cu ambii părinți plecați, 374 copii cu părinte unic plecat), dar ISJ cunoștea doar 1412 cazuri. În fine, în 2013, DGASPC prezenta situația a 2634 copii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate – (1729 copii cu un singur părinte plecat, 494 copii cu ambii părinți plecați, 407 copii cu părinte unic plecat), iar Inspectoratul cunoștea 1150 de cazuri.

Toate acestea arată, dacă mai era cazul, ambiguitatea situației statistice, lipsa de cunoaștere reală a fenomenului și cu mult mai mult lipsa unor măsuri și a unor preocupări pentru acești copii.

Doar datorită programului “Creștem împreună”, derulat de organizația Salvați Copiii se cunosc, în unele zone date mai exacte. De altfel, acest proiect a câștigat locul I în anul 2013 la categoria proiecte în cadrul Galei Societății Civile.

Conform datelor organizației, confirmate și de ISJ Hunedoara, în municipiile Petrila și Lupeni, unde s-a derulat acest program situația este următoarea:

Petrila

Perioada	Total copii	Mama plecata	Tata plecat	Ambii parinti plecati	In Italia	In alta tara
2010	286	145	103	38		
2011	247	137	72	38		
2012	255	147	79	29		
2013	280	159	84	37	129	151

Lupeni

Perioada	Total copii	Mama plecata	Tata plecat	Ambii parinti plecati	In Italia	In alta tara
2010	446	251	136	59		
2011	390	233	110	47		
2012	411	249	124	38		
2013	504	268	163	53	219	285

Concluzii

Datorită experienței de 23 de ani ca și învățător, am putut observa în timp schimbările majore produse la nivelul familiei, îndeosebi în ceea ce privește copilul de vârstă școlară mică. Efectele în plan psihic la nivelul copilului, dar și al părinților, sunt prea puțin cunoscute, prea puțin mediatizate. Și dacă acest fenomen nu poate fi oprit, din multiple cauze, e important ca măcar efectele să fie, pe cât posibil, diminuate, atât în plan psihologic, cât și social și educațional.

Datele generale, atât în statistica oficială, dar și în cea a unor organizații interesate, arată un trend important de feminizare a migrației românești. Chiar dacă datele certe sunt greu de evidențiat, instituțiile abilitate nefăcându-și datoria într-un mod care ar fi de neimaginat pentru un cetățean european, totuși se desprind câteva concluzii:

- statisticile sunt incerte, numărul real de migranți este o necunoscută pentru statul român;
- dificultatea unei statistici certe privind amploarea migrației feminine este în strânsă legătură cu nepăsarea autorităților față de acest fenomen;
- fenomenul migrației nu a preocupat, efectiv, statul român decât sub aspectul „taxării” economice: statul a profitat de infuzia de capital adusă de migranți, dar nu s-a implicat în nici un fel în asistența socială a familiei rămase;
- migrația s-a feminizat după anul 2005. După acest an, în toate statisticile, numărul femeilor depășește pe cel al bărbaților, atât la capitolul persoane stabilite în străinătate, cât și la cel al persoanelor care au plecat mai mult de un an din țară;
- fenomenul migrației este tot mai des obiect de studiu al diverșilor specialiști în probleme educaționale, psihologice, sociologice, de asistență socială dar încă nu s-a acționat convergent pentru combaterea efectelor negative asupra familiilor și, în

special, al copiilor; doar preocupările unor ONG-uri au încercat, mai mult sau mai puțin, să salveze din ceea ce mai era de salvat.

BIBLIOGRAFIE:

*** - Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și Instituto de Formación Integral (2013), Raport de cercetare – „Femeile și migrația internațională”, Produs în cadrul proiectului „PROMOVEAZĂ FEMEIA”

*** - *Anuarul statistic 2011, Populație*, tipărit de Institutul Național de Statistică, București, 2012;

*** - *Tendențe sociale*, raport tipărit de Institutul Național de Statistică, București, 2006;

Băran-Pescariu, Adina (2004), *Familia azi. O perspectivă sociopedagogică*, Editura Aramis, București

Chipea F, Bălătescu S., (2010), *Copiii lăsați acasă de emigranți. Studiu în județul Bihor*, Sociologie Românească, volumul VIII, Nr. 4, pp. 104-126

Chipea, F. (2000), *Familia contemporană. Tendențe globale și configurații locale*. Editura Expert, București

Cojocaru, M., Miftode, V. – coord. (2004) – *Migrația și efectele ei în plan familial*, Suport de curs în cadrul proiectului „Migrația și traficul minorilor neînsoțiți: măsuri urgente pentru minorii aflați în situație de vulnerabilitate extremă”

Durkheim, E (2002), *Regulile metodei sociologice*, Editura Polirom, Iași

Georgescu, Maria-Ana (2005) *Provocări socio-economice*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca

Iluț, P. –coord. (2007), *Dimensiuni ale familiei actuale din România*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca

Mărgineanu, I. (2007), *Proiectarea cercetării sociologice*, Editura Polirom, Iași

Miftode, V. (1978), *Migrațiile și dezvoltarea urbană*, Editura Junimea, Iași

Morrison, Schiff & Sjöblom (2008): *The International Migration of Women*. Washington: The World Bank. P 2

Rotariu, T. , Iluț, P. (1997), *Ancheta sociologică și sondajul de opinie*, Editura Polirom, Iași

Stănciulescu, E. (2002), *Sociologia educației familiale*, Editura Polirom, Iași

www.italiaromania.com

www.pascaniv.ro

www.robcc.ro

Zamfir, C. (2004), *Tranziția în România*, Editura Polirom, Iași